

# Sociale netwerksites en self-esteem

Het verband tussen het gebruik van sociale netwerk sites en het self-esteem van adolescenten

Cursus: Bachelorthesis

Cursuscode: 200600042

Opleiding: Bachelor Pedagogische wetenschappen

Studenten: Marlie P. Bartelink (3743341)  
Annick C. van Brouwershaven (3825914)  
Jamy J. M. de Vet (4251024)

Thema: Leven en leren met social media

1e beoordelaar: Asli Ünlüsoy

2e beoordelaar: Elma Blom

Datum: 23-06-2014

**Abstract**

In dit onderzoek wordt het verband bekeken tussen de mate van gebruik van sociale netwerk sites en het self-esteen van adolescenten. Hierbij werd self-esteen opgedeeld in drie verschillende componenten: competence, significance en power. De mate van gebruik van sociale netwerk sites werd opgedeeld in het aantal uur per dag gespendeerd op sociale netwerk sites, het aantal vrienden op de meest gebruikte sociale netwerk site en de intensiteit van dit gebruik. We hebben een enquête afgenomen onder 107 Nederlandse adolescenten van 12 tot en met 18 jaar. Uit ons onderzoek bleek dat er geen significant verband bestaat tussen de mate van gebruik van sociale netwerk sites en competence of power. Voor het verband tussen sociale netwerk sites en significance werd enkel een significant verband gevonden voor de relatie tussen intensiteit van gebruik van sociale netwerk sites en significance.

**Keywords:** Adolescenten, sociale netwerk sites, self-esteen, competence, significance, power

### **Introductie**

De adolescentie is de leeftijdsperiode (12 tot en met 18 jaar) waarin identiteitsvorming een grote rol speelt. Adolescenten maken zich met toenemende mate los van hun ouders en vormen zich tot een individueel persoon. Tijdens dit proces van identiteitsvorming spelen kritiek en signalen uit de omgeving een grote rol (Patchin & Hinduja, 2010). Hedendaagse adolescenten zijn opgegroeid in een maatschappij waar internet steeds meer deel uitmaakt van het dagelijks leven. Vooral het gebruik van sociale netwerksites [SNS] komt onder adolescenten in steeds grotere mate voor (Sleijpen, 2011). Deze nieuwe vorm van contact leggen en communicatie kan voor adolescenten een extra bron van kritiek en signalen uit de omgeving zijn. De mogelijke positieve of negatieve invloed die deze evaluaties hebben op de identiteitsvorming, kunnen het sociale welzijn van adolescenten beïnvloeden (Valkenburg, Peter, & Schouten, 2006). Door deze steeds groter wordende rol van SNS in het leven van adolescenten, is het van belang te onderzoeken of dit een effect kan hebben op het sociale welzijn van adolescenten. Aangezien SNS het mogelijk maken om een eigen profiel op te stellen en om andermans profielen te bekijken, wordt het vergelijken van jezelf met anderen en het contact leggen met anderen gemakkelijker. Deze toenemende vergelijking met anderen kan ervoor zorgen dat de kijk die een adolescent op zichzelf heeft, beïnvloed wordt. Waar een positiever zelfbeeld zal resulteren in een hoger self-esteem, zal een negatiever zelfbeeld resulteren in een lager self-esteem.

### **Sociale netwerk sites**

SNS zijn publieke of semi-publieke services op het internet die ervoor zorgen dat mensen met elkaar in contact kunnen komen zonder dat er face-to-face interactie plaats vindt. Vreemden kunnen elkaar gemakkelijker ontmoeten, sociale netwerken kunnen gemakkelijk in kaart gebracht worden en leden kunnen zich gemakkelijker met elkaar vergelijken. Deze gemakkelijker contact legging, zorgt ervoor dat personen die doorgaans niet met elkaar in contact zouden komen, elkaar via SNS mogelijk wel treffen (Boyd & Ellison, 2007). De mate van gebruik van SNS wordt in dit onderzoek gedefinieerd aan de hand van de intensiteit van gebruik van SNS, het aantal uur dat een adolescent op SNS doorbrengt en het aantal vrienden dat een adolescent heeft op de meest gebruikte SNS.

### **Self-esteem**

Een grote mate van gebruik van SNS kan mogelijk invloed hebben op het self-esteem van adolescenten. Rosenberg (1965) stelt dat self-esteem een gunstige of ongunstige gedraging is die een persoon ten opzichte van zichzelf heeft. Self-esteem kan gezien worden als de waarde die een persoon hecht aan zijn of haar kwaliteiten, eigenschappen en bijdrage in een sociaal netwerk (Patchin & Hinduja, 2010). Naast de beschouwing van bijdrage in iemands sociale wereld, is ook het beeld dat een persoon

heeft van de mate waarin hij of zij afgewezen of geaccepteerd wordt door dit zelfde sociale netwerk van belang (Leary & Downs, 1995). Wanneer een persoon een hoog self-esteem heeft, zal deze persoon vaak positiever in het leven staan. Een hoog self-esteem is gerelateerd aan onder andere grotere autonomie, extraversie en emotionele stabiliteit. Een laag self-esteem is daarentegen dikwijls gerelateerd aan meer negativiteit, gevoel van minderwaardigheid, eenzaamheid, onzekerheid en depressies (Zywica & Danowski, 2008). Hoewel self-esteem zich bij ieder persoon verschillend uit, heeft elk mens de natuurlijke drang om zijn of haar self-esteem te verbeteren of te behouden (Medizadeh, 2010).

Een groter aantal vrienden op SNS en een hogere mate van gebruik van SNS houdt over het algemeen in dat dit profiel ook meer reacties krijgt. Volgens Ahn (2011) zorgt dit hogere aantal reacties op iemands profiel voor een hoger self-esteem. Deze correlatie kan mogelijk verklaard worden door de invloed die peer acceptatie en feedback hebben op het nog vormende zelfbeeld van een adolescent (Valkenburg et al., 2006). De mate van gebruik van SNS heeft ook volgens Valkenburg et al. (2006) invloed op het self-esteem van adolescenten. Een adolescent die relatief veel gebruik maakt van SNS, heeft eveneens een hogere frequentie van interactie met vrienden. Deze hogere frequentie van interactie zou een positief effect hebben op het self-esteem van adolescenten. Adolescenten met een laag self-esteem die in het dagelijks leven moeilijk contact leggen met vreemden, kunnen baat hebben bij SNS die het contact leggen met vreemden vrij gemakkelijk maken. Steinfield, Ellison, en Lampe (2008) stellen dat dit soort SNS, waar jongeren gemakkelijk in contact kunnen komen met anderen, met name een positief effect kunnen hebben op het self-esteem van adolescenten met een laag self-esteem. Adolescenten die al een hoger self-esteem hebben, zouden hier minder van kunnen profiteren.

Het construct self-esteem bestaat uit verschillende dimensies. In de literatuur worden verschillende dimensies genoemd, zoals impliciet en expliciet self-esteem (Medizadeh, 2010) en globaal en specifiek self-esteem (Rosenberg, Schoenbach, Schooler, & Rosenberg, 1995). In deze studie wordt de definitie van Coopersmith (1967) aangehouden. Coopersmith (1967) deelt self-esteem op in vier verschillende componenten: competence, significance, power en virtue. Het component virtue van self-esteem gaat over de mate waarin iemand zichzelf als een goed persoon beschouwt en de waarde die deze persoon aan dit goed zijn hecht. Dit component van self-esteem is niet voor elk persoon van even groot belang. Omdat in de adolescentie periode de pro-sociale ontwikkeling plaats vindt, kan er verwacht worden dat adolescenten minder bezig zijn om een goed persoon te zijn dan volwassenen (Chou, 1998). Aangezien in dit onderzoek het self-esteem onder adolescenten van 12 tot en met 18 jaar gemeten wordt, is het component virtue van self-esteem bij dit onderzoek weggelaten.

## Competence

Het construct competence wordt gezien als het gevoel van competentie dat een adolescent heeft in vergelijking met anderen. De mate waarin een adolescent waarde hecht aan deze competence heeft invloed op het self-esteem. Wanneer een persoon de perceptie heeft dat een door zichzelf gestelde standaard niet bereikt is, kan dit de competence negatief beïnvloeden. Er is dan een discrepantie tussen het niveau dat een persoon als noodzakelijk ziet en het niveau waarop deze persoon zich bevindt (Coopersmith, 1967). In deze dimensie van self-esteem speelt de vergelijking met anderen een grote rol. Reacties en commentaar van leeftijdsgenoten, die met name op SNS in grote mate gegeven worden, gecombineerd met het beeld dat gevormd wordt van anderen aan de hand van profielen, kan mogelijk een grote invloed hebben op het construct competence bij adolescenten. In deze studie zal geprobeerd worden het construct competence te meten. Dit zal gedaan worden door te bekijken hoe adolescenten hun eigen profiel en het profiel van anderen beschouwen, wat adolescenten als hun eigen niveau en een gewenst niveau zien en of hier mogelijk een discrepantie tussen zit.

Valkenburg et al. (2006) vonden in hun studie naar de relatie tussen SNS en self-esteem dat positieve feedback die adolescenten op SNS ontvangen het self-esteem van adolescenten verbetert. Tegelijkertijd zorgt negatieve feedback voor het tegenovergestelde effect en verlaagt dit het self-esteem. Op SNS wordt in grote mate informatie uitgewisseld tussen leden. Gebruikers van SNS weten meer dan ooit de interesses, hobby's en bezigheden van anderen en kunnen zich hiermee vergelijken. Dit grotere bewustzijn van de activiteiten en levens van anderen zorgt eveneens voor een grotere bewustwording van een persoon over zijn of haar verschillen of gelijkenissen met anderen (Gonzales & Hancock, 2011). Dit besef van iemands tekortkomingen of gelijkenissen kan invloed hebben op het construct competence van self-esteem. Wanneer een persoon van mening is dat hij of zij in vergelijking met anderen veel of grote tekortkomingen heeft, kan dit mogelijk zorgen voor een lagere competence. Wanneer een persoon van mening is dat hij of zij in vergelijking met anderen beter presteert of veel gelijkenissen heeft, zou dit kunnen zorgen voor een hogere competence.

Een andere manier waarop het gebruik van SNS een effect zou kunnen hebben op de competence van een persoon kan verklaard worden aan de hand van de Objective Self Awareness theorie [OSA] (Duval, 1972). Deze theorie stelt dat personen zichzelf evalueren en een zelfbewustzijn vormen aan de hand van sociale normen. Wanneer adolescenten hun profielen op SNS samenstellen met onder andere foto's van zichzelf, is het mogelijk dat het zien van hun profiel en foto's het zelfbewustzijn van adolescenten vergroot. Dit verhoogde zelfbewustzijn kan vervolgens mogelijk effect hebben op manier waarop een persoon zichzelf vergelijkt met anderen. De combinatie van de

bewustwording van het eigen huidige niveau en de bewustwording van het niveau van anderen, zou het gevoel van competence kunnen beïnvloeden. Gonzales en Hancock (2011) vonden in hun onderzoek naar het verband van de OSA theorie en het gebruik van SNS echter dat het frequent bekijken van een eigen profiel juist voor een hoger self-esteem zorgt, met name wanneer adolescenten hun profiel met regelmaat aanpassen. De auteurs verklaarden deze verbetering van self-esteem doordat personen hun profiel sociaal wenselijker maken dan werkelijk het geval is. Dit frequent bezichtigen van een geromantiseerde weergave van jezelf, zou er mogelijk voor kunnen zorgen dat de discrepantie tussen het beeld dat een persoon van zichzelf heeft en het beeld van het niveau van anderen verkleint. Wanneer deze discrepantie kleiner is zou dit een positief effect kunnen hebben op de competence.

Verschillende onderzoeken tonen aan dat het gebruik van SNS invloed kan hebben op de mate waarin adolescenten zichzelf vergelijken met anderen en hun zelfbeeld creëren. Hoewel dit mogelijk effect kan hebben op de competence van adolescenten, is er geen onderzoek gedaan dat dit verband duidelijk aantoont. Uit het onderzoek dat gedaan is naar het verband tussen SNS en self-esteem komen weinig resultaten over het verband tussen SNS en competence voort. Het is daarom niet mogelijk om een hypothese over dit verband te stellen. De verwachting is echter dat er een verband is tussen de mate van gebruik van SNS en de mate van competence van adolescenten van 12 tot en met 18 jaar.

### **Significance**

Het component significance wordt gezien als het gevoel van geliefd zijn en geaccepteerd worden. Een persoon met een hoge significance voelt zich waardevol en belangrijk. Het gevoel van belangrijk willen zijn voor anderen wordt gezien als een keuze. Het gaat niet om de gebeurtenissen die iemand meemaakt, maar om hoe een individu op deze gebeurtenissen reageert. Sommige adolescenten maken relatief weinig negatieve gebeurtenissen mee, maar hebben ondanks dat een laag gevoel van self-esteem. Daarentegen hebben andere adolescenten die meer tegenslagen ervaren het vermogen om ongunstige ervaringen om te buigen en er sterker uit te komen. Dit kan leiden tot een hogere mate van significance (Coopersmith, 1967).

In dit component van self-esteem speelt jezelf belangrijk en gewaardeerd voelen een grote rol. Het hebben van veel vrienden en het ontvangen van veel complimenten en reacties zou mogelijk een grote invloed kunnen hebben op het significance component van self-esteem van adolescenten. Daarnaast zouden adolescenten zich waardevol en belangrijk kunnen voelen door het onderling uitwisselen van ervaringen, meningen en adviezen. In deze studie zal het component significance gemeten worden door te bekijken in hoeverre het aantal vrienden, complimenten en reacties en hoe belangrijk adolescenten deze vinden invloed hebben op het gevoel van geliefd zijn.

Uit onderzoek van Lee, Moore, Park en Park (2012) blijkt dat adolescenten met een laag self-esteem meer vrienden hebben op SNS dan adolescenten met een hoog self-esteem. Daarnaast stellen zij dat mensen met een laag self-esteem op social media op zoek gaan naar vrienden om dit gevoel te compenseren en een perceptie van populariteit te creëren. Het hebben van veel vrienden op SNS vergroot de mate waarin iemand het gevoel heeft er bij te horen. Dit kan mogelijk leiden tot een hogere mate van significance (Nadkarni & Hofmann, 2012).

Echter speelt niet alleen het aantal vrienden een rol, maar ook de mate waarin adolescenten gewaardeerd worden. Het delen van behaalde prestaties of foto's waarop de adolescenten vervolgens complimenten of een hoog aantal views en likes ontvangen, is positief gerelateerd aan het significance. Dit werkt echter ook andersom. Negatieve reacties kunnen de mate van significance van adolescenten verlagen (Valkenburg et al., 2006). Adolescenten kunnen zich op SNS aansluiten bij groepen. Het delen van dezelfde interesses en het streven naar hetzelfde doel of belang, vergroot het gevoel van samenhang (Van Uden-Kraan, Drossaert, Taal, Seydel, & van de Laar, 2009). In statusupdates op SNS wordt regelmatig om een advies of mening gevraagd. Adolescenten van wie de mening wordt gevraagd, kunnen zich gewaardeerd gaan voelen. Dit onderlinge uitwisselen van ervaringen en adviezen, kan de mate van significance verhogen.

Uit huidig onderzoek komt naar voren dat een hoge mate van gebruik van SNS mogelijk positief gerelateerd is aan een hoge significance (Lee et al., 2012; Nadkarni & Hofmann, 2012; Valkenburg et al., 2006). De verwachting is dat bij een hoge mate van gebruik van SNS de significance zal toenemen. Dit leidt tot de volgende hypothese: een hoge mate van gebruik van SNS verhoogt de power van adolescenten van 12 tot en met 18 jaar.

### **Power**

Hoewel er veelvuldig onderzoek is gedaan naar de invloed van SNS op self-esteem, is onderzoek naar het verband tussen SNS en het component power van self-esteem gering. Apaolaza, Hartmann, Medina, Barrutia, en Echebarria (2013) gebruiken een definitie van self-esteem die vrijwel gelijk is aan de definitie van power die gehanteerd wordt in dit onderzoek. In het onderzoek van Apaolaza et al. (2013) wordt self-esteem zowel gedefinieerd als de goedkeuring en acceptatie van andere personen, als het hebben van controle over situaties en omgeving. Dit onderzoek kan daarom gebruikt worden bij het bekijken van het verband tussen SNS en het power component van self-esteem van adolescenten. Uit dit onderzoek blijkt dat het gebruik van SNS ervoor kan zorgen dat de power toeneemt. Verschillende aspecten van SNS kunnen in verband gebracht worden met power. Het beheren van gegevens die te zien zijn op iemands eigen profiel is hier een voorbeeld van. Door het controleren wat er toonbaar is

op een profiel, kan de power verhogen. Gebruikers van SNS kunnen zelf bepalen hoe zij zich zelf presenteren aan andere gebruikers. Deze selectieve zelf-presentatie kan leiden tot een hogere power (Walther, 2007). Daarnaast gebruikt een aantal onderzoeken een vragenlijst die vooral aspecten meet die passen binnen de definitie van power (Shaw & Gant, 2002; Steinfield et al., 2008). De vragenlijst die wordt gebruikt in het onderzoek van Shaw en Grant (2002) is de Texas Social Behavior Inventory. Voorbeelden van de vragen van deze vragenlijst zijn: 'Ik zou mezelf beschrijven als iemand die pogingen doet situaties te controleren' en 'ik heb liever niet veel verantwoordelijkheid over andere personen'. Deze vragen zouden gezien kunnen worden als geschikt voor het meten van het component power. Uit het onderzoek van Shaw en Grant (2002) blijkt dat het self-esteem zoals zij dat gemeten hebben verhoogd door het gebruik van SNS. Aangezien dit onderzoek een vragenlijst gebruikt waarbij een groot aantal items het component power meet, kan dit onderzoek mogelijk gebruikt worden bij het bekijken van het verband tussen de mate van gebruik van SNS en power.

De genoemde literatuur ziet een positief verband tussen de mate van gebruik van SNS en de power van adolescenten van 12 tot en met 18 jaar (Steinfield et al., 2008; Valkenburg et al., 2006; Valkenburg & Peter, 2011; Gonzales & Hancock, 2011; Jackson et al., 2009; Shaw & Gant, 2002). Met het oog op de huidige literatuur, wordt verwacht dat een hogere mate van gebruik van SNS de power zal verhogen. Dit leidt tot de volgende hypothese: een hoge mate van gebruik van SNS verhoogt de power van adolescenten van 12 tot en met 18 jaar.

### **Doelstelling**

De literatuur over het gebruik van SNS en self-esteem richt zich voornamelijk op self-esteem in het algemeen. Er is weinig onderzoek dat zich richt op de verschillende dimensies van self-esteem, wat ervoor zorgt dat er weinig gezegd kan worden over de invloed van het gebruik van SNS op verschillende factoren of dimensies die het algemene self-esteem van adolescenten kunnen beïnvloeden. In deze studie wordt de relatie tussen de mate van gebruik van SNS en de competence, significance en power componenten nader onderzocht, met als doel de invloed die het gebruik van SNS op self-esteem heeft beter te kunnen begrijpen. Dit leidt tot de volgende onderzoeksvraag: Wat is het verband tussen de mate van gebruik van SNS en het self-esteem van adolescenten van 12 tot en met 18 jaar.

## **Methoden**

### **Procedure en steekproef**

Voor ons onderzoek hebben we Nederlandse middelbare scholen benaderd. Door middel van e-mails zijn de scholen gevraagd mee te werken aan dit onderzoek. Vervolgens is de enquête afgenomen bij twee klassen. Dit betrof een 4VWO klas en een 5VWO klas. Daarnaast is aan adolescenten binnen onze kenniskring van 12 tot en met 18



jaar een e-mail gestuurd met de vraag of zij mee wilden werken aan ons onderzoek. Aan hen is ook gevraagd of zij de enquête door wilden sturen aan andere adolescenten van 12 tot en met 18 jaar oud. De participanten zijn dus gevonden door middel van een gemakssteekproef en een sneeuwbalsteekproef. De participanten zijn vooraf geïnformeerd over deelname aan ons onderzoek. Daarbij is gezegd dat het invullen van de enquête vrijwillig was, dat ze ten alle tijden konden stoppen met het invullen van de enquête en dat hun antwoorden anoniem zouden blijven. Alle participanten hebben identieke instructies ontvangen voorafgaand aan het invullen van de enquête. De enquête die werd ingevuld door de twee klassen werd digitaal afgenomen tijdens schooluren, waarbij de participanten bij hun klasgenoten in een lokaal zaten. Deze participanten kregen de tijd die ze nodig hadden voor het invullen van de enquête. De andere participanten hebben de enquête in hun vrije tijd ingevuld. Er zijn 107 participanten begonnen met het invullen van de enquête, waarvan 94% de enquête volledig heeft ingevuld. De 6 participanten die de enquête niet volledig hebben ingevuld, voldeden niet aan de leeftijdseis van 12 tot en met 18 jaar. De enquête is volledig ingevuld door 101 participanten van de leeftijd 12 tot 18 jaar ( $N = 101$  ;  $M$  leeftijd = 15.91 ;  $SD = 1.22$ ). Van de 101 participanten was 64% meisjes en 36% jongens.

### **Metingen**

De enquête bedroeg 31 vragen en stellingen die zijn opgesteld aan de hand van bestaande vragenlijsten over SNS en het component competence van self-esteem [COMPETENCE], het component significance van self-esteem [SIGNIFICANCE] en het component power van self-esteem [POWER]. De gebruikte vragenlijsten zijn de Rosenberg Self-Esteem Scale en de Sorensen Self-Esteem Test (Rosenberg, 1965; Sorensen, 2006). Daarnaast is er een aantal items opgesteld aan de hand van literatuuronderzoek (Coopersmith, 1967; Winter et al., 2014; Lee et al., 2012). Een voorbeeld hiervan is het item 'ik heb controle over wie ik ben'. Dit item is opgesteld aan de hand van de definitie van Coopersmith (1967) van POWER. De definitie van POWER betreft het gevoel van controle hebben over persoonlijkheid en daden. Dit item past binnen deze definitie. We hebben geprobeerd om de inhoudsvaliditeit van ons onderzoek te verhogen door het construct self-esteem op te delen in drie componenten. Deze drie componenten, COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER, werden ieder gemeten aan de hand van vragen die zich slechts richten op één enkel component. Om het ontdekken van structuur in de items te voorkomen, waren de items over COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER met elkaar afgewisseld. Daarnaast was er een aantal items negatief geformuleerd. Voorafgaand aan het afnemen van de enquêtes bij de participanten is er een pilot studie uitgevoerd bij 5 adolescenten. Dit is gedaan om de duidelijkheid van de enquête te testen en hiermee de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek te verhogen. Uit deze pilot studie bleek dat de enquête overzichtelijk was en goed te

begrijpen voor adolescenten van 12 tot en met 18 jaar. Na de pilot studie zijn er kleine veranderingen aangebracht aan de enquête vanwege een mogelijke dubbele betekenis van woorden. Daarnaast bevatte de enquête een aantal woorden waarvan de participanten van de pilot studie aangaven de betekenis van deze woorden niet voldoende te kennen. Een voorbeeld van een woord dat veranderd is, bevond zich in het item: 'ik denk dat ik controle heb over mijn daden'. Vanwege de ontbrekende kennis over het woord 'daden', is dit item veranderd in: 'ik denk dat ik controle heb over wat ik doe'.

Er zijn negen items gebruikt om de mate van gebruik van SNS te meten. De mate van gebruik is opgedeeld in drie aspecten: het aantal uur dat participanten per dag besteden op een SNS, het aantal vrienden dat participanten hebben op de SNS die zij het meest gebruiken en de intensiteit van de mate van gebruik van SNS. De eerste twee aspecten zijn gemeten door de vragen: (1) Hoeveel uur besteed je per dag aan SNS? (2) Hoeveel vrienden heb je op de SNS die je het meest gebruik? De vragen konden de participanten beantwoorden aan de hand van respectievelijk 5 en 8 keuze mogelijkheden. De intensiteit van de mate van gebruik van SNS is gemeten door zeven items. Voorbeelden van deze items zijn: (1) Ik plaats vaak dingen op sociale netwerk sites. (2) Ik bekijk mijn eigen profiel vaak. De items over de intensiteit van gebruik van SNS zijn gemeten aan de hand van een Likert-schaal, bestaande uit zeven mogelijkheden variërend van (1) 'helemaal mee oneens' tot (7) 'helemaal mee eens'. Deze zelfde Likert-schaal is eveneens gebruikt om de items van de verschillende componenten van self-esteem te meten.

We hebben zeven items gebruikt om het component COMPETENCE te meten. Deze items bedroegen onder andere: (1) Ik vind mezelf, in vergelijking met anderen, even goed. (2) Ik voel me soms minder waard dan anderen. (3) Ik ben kritischer voor mezelf dan voor anderen.

Om het component SIGNIFICANCE te meten, hebben we zeven items gebruikt. Deze items bedroegen onder andere: (1) Ik vind het belangrijk om bij een groep te horen. (2) Ik vind mijn eigen mening belangrijker dan de mening van anderen (3) Ik ben bang dat ik iets zal doen of zeggen waardoor anderen mij stom vinden.

Voor het meten van het component POWER, hebben we zeven items gebruikt. Deze items bedroegen onder andere: (1) Ik denk dat ik controle heb over wat ik doe. (2) Ik heb controle over wie ik ben. (3) Wat ik doe heeft effect op anderen.

Tot slot bedroeg de enquête een vraag over het geslacht en de geboortedatum van de participant. Waarna de enquête afgesloten werd met een open vraag waar we de participant ruimte boden om opmerkingen te geven over de enquête.

### **Analyse**

Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is de data verwerkt met behulp van het statistische programma SPSS. Ten eerste is een betrouwbaarheidsanalyse

uitgevoerd om de interne consistentie en betrouwbaarheid van de COMPETENCE schaal, de SIGNIFICANCE schaal en de POWER schaal te meten. Om te bekijken of er een correlatie aanwezig was tussen de onafhankelijke variabelen en de afhankelijke variabelen is er eerst een Pearson correlatie analyse uitgevoerd. Door deze analyse kan een mogelijke correlatie tussen de constructen aangetoond worden. Er is voor deze analyse gekozen omdat alle constructen minimaal van ordinaal meetniveau zijn. Daarnaast kan deze analyse aantonen of er een correlatie aanwezig is, waarna een standaard multiple regressieanalyse uitgevoerd kan worden om de sterkte van het verband te bekijken. Met een multiple regressieanalyse kunnen de afhankelijke variabelen COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER voorspeld worden aan de hand van de onafhankelijke variabelen het aantal uur dat een participant per dag aan SNS besteedt, het aantal vrienden op de meest gebruikte SNS en de intensiteit van gebruik van SNS. De onderzoeksvraag is een samenhangvraag waarbij gezocht wordt naar een verband tussen de mate van gebruik van SNS en het self-esteem van de jongeren. Een multi-pele regressieanalyse is uitermate geschikt om een verband tussen meerdere onafhankelijke variabelen en één afhankelijke variabele te onderzoeken. Om multidimensionaliteit op te sporen is een Principal Component Analyse uitgevoerd. Er is onderzocht of het aantal uur dat een adolescent per dag SNS gebruikt, het aantal vrienden dat een adolescent heeft op SNS en de intensiteit van de mate van gebruik van SNS, invloed hebben op COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER van adolescent.

### **Assumpties**

Om op een correcte wijze te kunnen generaliseren van de steekproef naar de populatie dient aan een aantal assumpties te zijn voldaan. Alvorens het uitvoeren van de multiple regressieanalyse zijn een aantal van deze assumpties geanalyseerd. Histogrammen en stem and leaf plots wezen uit dat de variabelen normaal verdeeld zijn. Daarnaast was er één extreme outlier zichtbaar, deze participant is vervolgens uit de dataset verwijderd. In een scatterplot van de gestandaardiseerde residuen op de Y-as tegen de gestandaardiseerde voorspelde waarden op de X-as waren alle punten willekeurig verdeeld. Er was geen patroon zichtbaar, wat betekent dat ook aan de assumpties van normaliteit lineariteit en homoscedasticiteit is voldaan. Met een hoge tolerantie ( $> .8$ ) en een lage VIF ( $< 2.0$ ) op alle drie de onafhankelijke variabelen was multicollineariteit geen probleem bij het interpreteren van de analyse.

### **Resultaten**

Uit de verzamelde gegevens blijkt dat de participanten gemiddeld 2.11 uur per dag besteden aan SNS. Op de SNS die zij het meest gebruiken hebben de participanten gemiddeld 200 vrienden. De SNS die het meest gebruikt wordt is Facebook (88%). Daarnaast worden Instagram (55%), Twitter (54%), Tumblr (11%), LinkedIn (2%),

Snapchat (2%) en My Space (1%) gebruikt door de participanten. In Tabel 1 zijn de overige beschrijvende statistieken weergegeven.

Tabel 1

*Beschrijvende statistieken van SNS gebruik en de self-esteem concepten.*

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Aantal uur	100	1	5	2.11	1.15
Aantal vrienden	100	1	9	4.96	2.69
Bekijk vaak profielen	100	1	7	5.00	1.63
Plaats vaak dingen	100	1	7	3.54	1.85
Belangrijk veel reacties	100	1	7	3.84	1.76
Bekijk eigen profiel vaak	100	1	7	3.56	1.68
Verwijder dingen	100	1	7	2.54	1.60
Geef vaak reacties	100	1	7	4.79	1.68
Ontvang veel reacties	100	1	7	4.46	1.49
Neem vaak trends over	100	1	7	5.02	1.54
Controle over prestaties	100	1	7	5.52	1.01
Net zo goed in school	100	1	7	4.85	1.40
Iets doms zeggen of doen	100	1	7	4.40	1.83
Controle over geluk	100	2	7	5.52	1.08
Eigen mening belangrijker	100	1	7	4.54	1.48
Daden effect	100	1	7	4.52	1.10
Makkelijker vrienden maken	100	1	7	4.21	1.27
Belangrijk om bij groep te horen	100	1	7	3.24	1.48
Controle over wie ik ben	100	3	7	5.75	.96
Praten over trots op prestatie	100	2	7	5.44	1.06
Zorgen voor verandering	100	2	7	5.13	1.07
Vind mezelf even goed	100	2	7	5.05	1.19
Controle over wat ik doe	100	3	7	5.75	.81
Voel me minder waard	100	1	7	4.16	1.67
Geen controle over gebeurtenissen	100	1	7	4.92	1.52
Kan goed tegen kritiek	100	1	7	4.72	1.44
Liever paar goede vrienden	100	1	7	6.04	1.32
Wens meer als anderen ben	100	1	7	4.23	1.81
Kritischer voor mezelf	100	1	7	2.81	1.43
Zie er net zo goed uit	100	1	7	4.37	1.25
Leeftijd	100	13	18	15.91	1.22
Valid N (listwise)	100				

*Note.* N = 100.

Een principale componenten analyse (PCA) gaf aan dat de negen items van intensiteit van gebruik van SNS samen een tweedimensionale schaal vormen, twee componenten hadden een eigenwaarde boven de 1 (eigenwaardes zijn 4.37 en 1.02). Daarnaast was een duidelijke knik zichtbaar na deze componenten in het scree plot. Alle items hingen positief samen met de eerste component, waarbij het item 'Ik ontvang veel reacties/likes/retweets enz. op dingen die ik plaats op sociale netwerk sites' de hoogste samenhang had (componentlading is .85). De schaal was intern consistent en goed betrouwbaar ( $\alpha = .84$ ). De schaal leek dus de intensiteit van gebruik van SNS te meten.

Vervolgens zijn er 3 betrouwbaarheidsanalyses uitgevoerd om de interne consistentie en betrouwbaarheid van de COMPETENCE schaal, de SIGNIFICANCE schaal en de POWER schaal te meten. De schaal die het component COMPETENCE meet was intern consistent en betrouwbaar, ( $\alpha = .63$ ). De Cronbach's alfa bleek niet sterk toe te nemen bij verwijdering van een specifiek item, er is daarom gekozen om alle items die COMPETENCE meten te behouden.

De 7 items van het construct SIGNIFICANCE, resulteerde in een Cronbach's alfa van ( $\alpha = .46$ ), wat duidt op onvoldoende betrouwbaarheid en een onacceptabele zwakke interne consistentie. Als de items 'Als ik trots ben op een prestatie, praat ik hier graag over met anderen' en 'ik heb liever een paar goede vrienden dan heel veel vrienden' verwijderd zouden worden, zou de Cronbach's alfa vergroot kunnen worden naar ( $\alpha = .58$ ) wat betekent dat de betrouwbaarheid van de items acceptabel en redelijk intern consistent zijn. Om de betrouwbaarheid van de resultaten te vergroten is er daarom gekozen om beiden items te verwijderen. Dit betekent dat alle uitgevoerde analyses gebaseerd zijn op de gegevens van de overige 5 items van SIGNIFICANCE.

Daarnaast resulteerde de 7 items van het construct POWER, in een Cronbach's alfa van ( $\alpha = .59$ ), wat duidt op een acceptabele en redelijke betrouwbaarheid en interne consistentie. Wanneer echter het item 'Ik heb geen controle over gebeurtenissen in mijn leven' verwijderd zou worden, zou de Cronbach's alfa vergroot kunnen worden naar ( $\alpha = .66$ ). Hierom is besloten dit item te verwijderen, wat betekent dat alle uitgevoerde analyses gebaseerd zijn op de gegevens van de overige 6 items van POWER.

Om de lineaire samenhang te bekijken tussen de afhankelijke variabelen COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER en de onafhankelijke variabelen het aantal uur op SNS, het aantal vrienden op de meest gebruikte SNS en de intensiteit van het gebruik van SNS, is er een Pearson correlatie uitgevoerd. In tabel 2 zijn de correlatiecoëfficiënten tussen de afhankelijke en onafhankelijke variabelen en de bijbehorende significantie weergegeven.

Tabel 2

*Pearson correlatie tussen aantal uur, aantal vrienden en intensiteit van gebruik van SNS en COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER.*

Variabelen	Aantal uur	Aantal Vrienden	Intensiteit	Competence	Significance	Power
Aantal uur	1					
Aantal Vrienden	.19	1				
Intensiteit	.48**	.30**	1			
Competence	-.28**	-.24*	-.24*	1		
Significance	-.25*	-.11	-.45**	-.32**	1	
Power	-.08	-.03	-.02	.27**	.17	1

Note.  $N = 100$ .

\*.  $p < .05$ . \*\*.  $p < .01$ .

### Competence

Uit de Pearsoncorrelatie is gebleken dat de correlatie tussen het aantal uur dat een participant op SNS besteedt en de COMPETENCE van de adolescenten significant is, deze correlatie is negatief en zwak,  $r(98) = -.28, p = .005$ . Daarnaast is de correlatie tussen en het aantal vrienden dat een participant op de meest gebruikte SNS heeft en de COMPETENCE van de adolescenten significant gebleken, deze correlatie is negatief en zwak,  $r(98) = -.24, p = .016$ . Als laatst is de correlatie tussen de intensiteit van gebruik van SNS en de COMPETENCE van de adolescenten ook significant gebleken, deze correlatie is negatief en zwak,  $r(98) = -.24, p = .016$ .

### Significance

Uit de Pearsoncorrelatie is gebleken dat de correlatie tussen het aantal uur dat een participant op SNS besteedt en de SIGNIFICANCE van de adolescenten significant is, deze correlatie is negatief en zwak,  $r(98) = -.25, p = .012$ . Daarnaast is de correlatie tussen en het aantal vrienden dat een participant op de meest gebruikte SNS heeft en de SIGNIFICANCE van de adolescenten niet significant gebleken,  $r(98) = -.11, p = .293$ . Als laatst is de correlatie tussen de intensiteit van gebruik van SNS en de SIGNIFICANCE van de adolescenten wel significant gebleken, deze correlatie is negatief en laag tot gemiddeld,  $r(98) = -.45, p = .000$ .

### Power

Uit de Pearsoncorrelatie is gebleken dat de correlatie tussen het aantal uur dat een participant op SNS besteedt en de POWER van de adolescenten niet significant is,  $r(98) = -.08, p = .407$ . Daarnaast is de correlatie tussen en het aantal vrienden dat een

participant op de meest gebruikte SNS heeft en de POWER van de adolescenten ook niet significant gebleken,  $r(98) = -.03, p = .738$ . Als laatst is de correlatie tussen de intensiteit van gebruik van SNS en de POWER van de adolescenten niet significant gebleken,  $r(98) = -.02, p = .820$ . Dit betekent dat er geen enkele onafhankelijke variabele een lineaire samenhang laat zien met de afhankelijke variabele POWER. Op basis van bovengenoemde resultaten moet de hypothese 'Een hoge mate van gebruik van sociale netwerksites verhoogt de POWER bij adolescenten tussen de 12 en 18 jaar' verworpen worden.

Uiteindelijk is er gekeken naar de correlatie tussen de afhankelijke variabelen COMPETENCE, SIGNIFICANCE en POWER. Hieruit bleek dat COMPETENCE correleerde met zowel SIGNIFICANCE als POWER, echter was er geen relatie zichtbaar tussen de variabelen SIGNIFICANCE en POWER.

Als laatste analyse is er voor de componenten die significant zijn gebleken bij de Pearson correlatie, namelijk COMPETENCE en SIGNIFICANCE een multiple regressie uitgevoerd om te kijken of de onafhankelijke variabelen invloed hebben op de afhankelijke variabelen COMPETENCE of SIGNIFICANCE en of dit een positief of een negatief effect is.

### **Competence**

Uit de multiple regressieanalyse is gebleken dat het regressiemodel met COMPETENCE als afhankelijke variabele en het aantal uur, het aantal vrienden en de intensiteit van het gebruik van SNS als onafhankelijke variabele significant is gebleken,  $F(3, 96) = 11.60, p = .000$ . Het regressiemodel was dus bruikbaar om het COMPETENCE van jongeren te kunnen voorspellen. De onafhankelijke variabelen het aantal uur, het aantal vrienden en intensiteit van SNS gebruik verklaren 26% van de variantie in COMPETENCE als component van self-esteem ( $R^2 = .26$ ), wat betekent dat de voorspelling qua sterkte groot is. Uiteindelijk is de effectgrootte van het model gemeten, deze resulteerde in een waarde van ( $f^2 = .35$ ), wat duidt op een groot effect. In Tabel 3 zijn de ongestandaardiseerde ( $B$ ) en de gestandaardiseerde ( $b^*$ ) regressie coëfficiënten, de t-waarden ( $t$ ) en de significantie ( $p$ ) voor elk van de drie onafhankelijke variabelen weergegeven.

Tabel 3

*Multipele regressie intensiteit van gebruik van SNS, aantal vrienden, aantal uur en COMPETENCE*

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
	<i>B</i>	<i>Std. Error</i>	<i>Beta</i>		
(Constant)	5.04	.27		18.87	.000
Aantal uur	-.14	.08	-.20	-1.85	.067
Aantal vrienden	-.05	.03	-.17	-1.73	.087
Intensiteit	-.06	.07	-.09	-.83	.408

*Note.*  $N = 100$ .

Uit de regressieanalyse is gebleken dat er geen significant verband is tussen het aantal uur dat een participant op SNS besteedt en de COMPETENCE van de adolescenten,  $F(3,96) = 4.41$ ,  $p = .067$ , 95% CI [1.00, 5.00]. Daarnaast bleek er ook geen significant verband tussen het aantal vrienden dat een participant op de meest gebruikte SNS heeft en de COMPETENCE van de adolescenten  $F(3,96) = 4.41$ ,  $p = .087$ , 95% CI [1.00, 9.00]. Als laatst bleek uit deze regressieanalyse dat het verband tussen de intensiteit van gebruik van SNS en de COMPETENCE geen significant verband is,  $F(3,96) = 4.41$ ,  $p = .408$ , 95% CI [1.00, 7.00].

Op basis van bovengenoemde resultaten kan er geen verband tussen de mate van SNS gebruik en de COMPETENCE van adolescenten tussen de 12 en 18 jaar aangetoond worden.

### **Significance**

Uit de multiple regressieanalyse is gebleken dat het regressiemodel met SIGNIFICANCE als afhankelijke variabele en met het aantal uur, het aantal vrienden en de intensiteit van het gebruik van SNS als onafhankelijke variabele significant is gebleken,  $F(3, 96) = 8.42$ ,  $p = .000$ . Het regressiemodel was dus bruikbaar om het SIGNIFICANCE van adolescenten te kunnen voorspellen. De onafhankelijke variabelen het aantal uur, het aantal vrienden en intensiteit van SNS gebruik verklaren 21% van de variantie in SIGNIFICANCE als component van self-esteem ( $R^2 = .21$ ), wat betekent dat de voorspelling qua sterkte gemiddeld is. Uiteindelijk is de effectgrootte van het model gemeten, deze resulteerde in een waarde van ( $f^2 = .32$ ), wat duidt op een medium tot groot effect. In Tabel 4 zijn de ongestandaardiseerde ( $B$ ) en de gestandaardiseerde ( $b^*$ ) regressie coëfficiënten, de  $t$ -waarden ( $t$ ) en de significantie ( $p$ ) voor elk van de drie onafhankelijke variabelen weergegeven.



Tabel 4

*Multipele regressie intensiteit van gebruik van SNS, aantal vrienden, aantal uur en SIGNIFICANCE.*

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	<i>t</i>	<i>Sig.</i>
	<i>B</i>	<i>Std. Error</i>	<i>Beta</i>		
(Constant)	5.78	.22		25.95	.000
Aantal uur	-.03	.06	-.05	-.45	.651
Aantal vrienden	.01	.03	.04	.37	.709
Intensiteit	-.25	.06	-.44	-4.15	.000*

*Note.*  $N = 100$ .

\*.  $p < .01$ .

Uit de regressieanalyse is gebleken dat er geen significant verband is tussen het aantal uur dat een participant op SNS besteedt en de SIGNIFICANCE van de adolescenten,  $F(3,96) = 8.42$ ,  $p = .651$ , 95% CI [-.156, .098]. Daarnaast bleek er ook geen significant verband tussen het aantal vrienden dat een participant op de meest gebruikte SNS heeft en de SIGNIFICANCE van de adolescenten,  $F(3,96) = 8.42$ ,  $p = .709$ , 95% CI [-.041, .059]. Er is in de regressieanalyse één significant verband gevonden, namelijk het lineaire verband tussen de intensiteit van SNS gebruik en het SIGNIFICANCE van de adolescenten ( $B = -.25$ ,  $t = -4.15$ ,  $p = .000$ , 95% CI [-.369, -.130]). De ongestandaardiseerde regressie coëfficiënt voorspelt dat de SIGNIFICANCE .25 zal afnemen wanneer de intensiteit van het SNS gebruik met één eenheid toeneemt, maar het aantal uur en het aantal vrienden constant blijft. Het gevonden significante verband is echter negatief in plaats van het voorspelde positieve verband tussen SIGNIFICANCE en de mate van SNS gebruik.

Op basis van bovengenoemde resultaten moet de hypothese 'Een hoge mate van gebruik van sociale netwerksites verhoogt de SIGNIFICANCE bij adolescenten tussen de 12 en 18 jaar' verworpen worden. Een hoge mate van intensiteit op SNS voorspelt op basis van deze resultaten namelijk een lage SIGNIFICANCE.

### Discussie

Identiteitsvorming is een grote ontwikkelingstaak van adolescenten. Tijdens deze identiteitsvorming speelt kritiek en signalen uit de omgeving een grote rol. Waar deze kritiek en signalen vroeger voornamelijk enkel tijdens face-to-face interactie gegeven werden, is dit met de komst van SNS drastisch veranderd. Adolescenten maken in steeds grotere mate gebruik van SNS (Sleijpen, 2011). Het is denkbaar dat deze nieuwe vorm

van communicatie ook invloed heeft op aspecten van hun identiteitsvorming, zoals self-esteem. Door de toenemende invloed van SNS is het van belang dat een mogelijke invloed van dit gebruik op self-esteem van adolescenten onderzocht wordt. Hoewel er veel onderzoek gedaan is naar dit verband, gaat het grootste deel van dit onderzoek over het verband tussen SNS en self-esteem in het algemeen. Conclusies die over dit verband getrokken worden, blijven daardoor globale conclusies. Aangezien self-esteem complex is en uit verschillende componenten bestaat, elk met andere kenmerken, is het dermate van belang om dit verband specifiekere te onderzoeken. Specifiekere kennis hierover kan er bijvoorbeeld voor zorgen dat er specifiekere, efficiëntere interventies gemaakt kunnen worden. Daarnaast kan een mogelijke positieve invloed van SNS gebruik op verschillende componenten van self-esteem beter gebruikt worden wanneer er meer bekend is over dit verband.

Om een mogelijk verband tussen gebruik van SNS en self-esteem beter te kunnen begrijpen is in dit onderzoek gebruik gemaakt van de definitie van Coopersmith (1967). Volgens deze definitie valt self-esteem op te delen in vier componenten: competence, significance, power en virtue. Er is een bewuste keuze gemaakt om het component virtue van self-esteem weg te laten uit dit onderzoek. Hoewel de theoretische onderbouwing voor deze keuze correct is, is het mogelijk van belang om in verder onderzoek ook dit component van self-esteem te onderzoeken. Wanneer alle componenten onderzocht zijn, kan er mogelijk een betere uitspraak gedaan worden over het verband met het gebruik van SNS. Daarnaast is er in dit onderzoek niet gekeken naar de lange termijn effecten die de mate van gebruik van SNS mogelijk op de componenten van self-esteem heeft. De participanten in dit onderzoek waren van de leeftijden van 12 tot en met 18 jaar. Hoewel deze leeftijdsgroep veel gebruik maakt van SNS, kan het zijn dat zij hier nog geen lange periode gebruik van maken. Daarom is het ook van belang om de lange termijn invloed die het gebruik van SNS kan hebben op self-esteem te onderzoeken.

Omdat in dit onderzoek gebruik is gemaakt van een gemakssteekproef en een sneeuwbalsteekproef, was de uiteindelijke steekproef niet random. Het gebruik van deze vormen van steekproef trekking, heeft ervoor gezorgd dat sommige groepen over gerepresenteerd waren in onze steekproef. Zo is de enquête voornamelijk bij VWO en HAVO studenten afgenomen en waren VMBO studenten onder gerepresenteerd. Het verband tussen de mate van gebruik van SNS en self-esteem is bij adolescenten van dit opleidingsniveau mogelijk verschillend van leerlingen die op het HAVO of VWO zitten. Daarom is het bij vervolgonderzoek niet alleen van belang dat VMBO leerlingen beter gerepresenteerd worden, maar dat er mogelijk ook gekeken wordt of er een verschil is tussen deze groepen.

Daarnaast waren ook jongere leerlingen onder gerepresenteerd in onze steekproef. De uiteindelijke respondenten waren voornamelijk van de leeftijden 15 tot en

met 18 jaar. Leerlingen van de leeftijden 12 tot en met 14 hebben onze enquête aanzienlijk minder ingevuld. Ook hierbij is het mogelijk dat er een verschil is in de invloed die het gebruik van SNS kan hebben op het self-esteeem van leerlingen van verschillende leeftijden. Voor de leeftijd geldt daarom hetzelfde als voor opleidingsniveau. Jongeren leerlingen moeten in vervolgonderzoek beter gerepresenteerd worden en er kan mogelijk ook gekeken worden naar verschillen tussen de verschillende leeftijden. Omdat de steekproef geen random steekproef betrof, kunnen de resultaten uit dit onderzoek niet gegeneraliseerd worden naar een grotere populatie. De gevonden resultaten zijn enkel representatief voor de participanten uit onze steekproef.

De gebruikte enquête in dit onderzoek is opgesteld aan de hand van bestaande vragenlijsten. De gebruikte enquêtes zijn de Rosenberg Self-Esteem Scale en de Sorensen Self-Esteem Test (Rosenberg, 1965; Sorensen, 2006). Daarnaast is een aantal van items opgesteld aan de hand van literatuuronderzoek (Coopersmith, 1967; Winter et al., 2014; Lee et al., 2012). Het gebruiken van een zelf opgestelde enquête heeft echter als gevolg dat deze enquête niet COTAN gekeurd is. Hoewel de enquête opgesteld is aan de hand van bestaande vragenlijsten en literatuuronderzoek, kan er niet van uit gegaan worden dat de enquête zonder meer valide en betrouwbaar is. Er bestaat een mogelijkheid dat de enquête fouten bevat, waardoor de resultaten uit dit onderzoek niet zonder meer aangenomen kunnen worden.

Uit de correlatiematrix bleek dat de variabele COMPETENCE correleert met de variabelen SIGNIFICANCE en POWER. Dit is een positief gegeven, omdat hieruit blijkt dat deze componenten uit de theorie van Coopersmith (1965) daadwerkelijk gezamenlijk het concept self-esteeem meten. Echter is de onderlinge correlatie niet sterk, wat zou kunnen duiden op een meetfout. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat er naast de theorie van Coopersmith andere concepten bestaan die representatiever zijn voor het concept self-esteeem.

Een andere mogelijke verklaring voor het geringe aantal significante verbanden in dit onderzoek is het relatief lage aantal respondenten. Wanneer er meer respondenten deel hadden genomen aan dit onderzoek, was de power hoger geweest, waardoor de kans op significante verbanden groter is. Gezien de opzet en tijdsverplichtingen van dit onderzoek was er geen mogelijkheid om een groter aantal participanten deel te laten nemen. Daarnaast kunnen de relatief lage Cronbach alpha's, vooral van de schaal voor het component significance, mogelijk verklaren dat er geen significante verbanden gevonden zijn.

Hoewel ons onderzoek geen significante verbanden vond, is het toch van belang dat het verband tussen de mate van SNS gebruik en deze specifieke componenten van self-esteeem verder worden onderzocht. Aangezien ons onderzoek enkele gebreken kent kan dit onderzoek geen uitspraken over deze verbanden zien. Omdat het

wetenschappelijk en maatschappelijk belang van kennis over dit verband groot is, is het belangrijk dat verder onderzoek gedaan wordt naar dit verband.

### **Conclusie**

Dit onderzoek is opgezet om het verband tussen de mate van gebruik van SNS en het self-esteeem van adolescenten te bekijken. Er is gebleken dat er geen significant verband is tussen deze onafhankelijke en afhankelijke variabelen. In dit onderzoek is zowel de onafhankelijke variabele als de afhankelijke variabele opgedeeld in verschillende componenten om het verband beter te bekijken. Zo is het verband bekeken tussen de componenten competence, significance en power van self-esteeem en het aantal uur gependend per dag op SNS, het aantal vrienden op de meest gebruikte SNS en de intensiteit van het gebruik van SNS. Over het verband tussen deze componenten van self-esteeem en de mate van gebruik van SNS was een beperkte hoeveelheid literatuur beschikbaar. Over het component competence was de hoeveelheid literatuur dermate gering dat er geen verwachting uitgesproken kon worden over de richting van een mogelijke verband. Over de componenten significance en power werd de verwachting gegeven dat er een positief verband bestaat tussen deze componenten van self-esteeem en de mate van gebruik van SNS. Na het uitvoeren van een multiële regressieanalyse bleek dat er geen significante verbanden aanwezig waren tussen competence, significance en power en het aantal uur gependend per dag op SNS en het aantal vrienden op de meest gebruikte SNS. Dit houdt in dat uit dit onderzoek niet blijkt dat veel gebruik maken van SNS en veel vrienden hebben op een meest gebruikte SNS kan leiden tot een hogere of lagere mate van self-esteeem ten opzichte van hun leeftijdsgenoten die in mindere mate gebruik maken van SNS of minder vrienden hebben op hun meest gebruikte SNS. De verbanden tussen de componenten van self-esteeem competence en power en de onafhankelijke variabele de intensiteit van het gebruik van SNS bleken niet significant.

Het verband tussen de intensiteit van het gebruik van SNS en het component significance bleek wel significant. Eerder werd voorspeld dat de intensiteit van SNS gebruik het component significance zou verhogen. Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan echter geconcludeerd worden dat er juist een negatief verband bestaat tussen de afhankelijke variabele SIGNIFICANCE en de onafhankelijke variabele intensiteit van SNS gebruik. Dat wil zeggen dat een hoge intensiteit van gebruik van SNS, wat inhoudt dat er veel aspecten van een SNS gebruikt worden, het significance component van self-esteeem van adolescenten verlaagd in plaats van verhoogd. Adolescenten die SNS intensief gebruiken zullen dus een lagere significance hebben dan adolescenten die SNS niet of minder intensief gebruiken.

Al deze bevindingen zijn tegenstrijdig aan de uitspraken die gedaan werden aan de hand van literatuuronderzoek die aangeven dat het self-esteen van adolescenten een positief verband heeft met de mate van gebruik van SNS. Uit dit onderzoek blijkt slechts één significant verband. Dit betreft het verband tussen significance en de intensiteit van het gebruik van SNS.

Door de gebreken van dit onderzoek kan met deze resultaten de kennis over dit onderwerp slechts in beperkte mate uitgebreid worden. Eerder is al aangegeven dat het van belang is onderzoek te doen naar het verband tussen self-esteen en SNS. Voor vervolg onderzoek is het van belang dat de gebreken die gebleken zijn in dit onderzoek bekeken worden en waar mogelijk verbeterd worden. Op deze manier kan vervolg onderzoek mogelijk wel uitspraken doen over het verband tussen self-esteen en SNS. Kennis over dit verband is, zoals eerder genoemd, van belang voor vele partijen. Zowel adolescenten en hun ouders, als verschillende instituties kunnen belang hebben bij kennis over het verband tussen het self-esteen van adolescenten en de mate van gebruik van SNS.

## Literatuurlijst

- Ahn, J. (2011). The effect of social network sites on adolescents' social and academic development: Current theories and controversies. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62, 1435-1445.  
doi:10.1002/asi.21540
- Apaolaza, A., Hartmann, P., Medina, E., Barrutia, J. M., & Echebarria, C. (2013). The relationship between socializing on the Spanish online networking site Tuenti and teenagers' subjective wellbeing: The roles of self-esteem and loneliness. *Computers in Human Behavior*, 29, 1282-1289. doi:10.1016/j.chb.2013.01.002
- Boyd, D. M., & Ellison, N. B. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 210-230.  
doi:10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x
- Chou, K. L. (1998). Effects of age, gender, and participation in volunteer activities on the altruistic behavior of Chinese adolescents. *The Journal of Genetic Psychology*, 159, 195-201. doi:10.1080/00221329809596145
- Coopersmith, S. (1967). *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: WH Freeman.
- Duval, S., & Wicklund, R. A. (1972). *A theory of objective self awareness*. New York: Academic Press.
- Gonzales, A. L., & Hancock, J. T. (2011). Mirror, mirror on my Facebook wall: Effects of exposure to Facebook on self-esteem. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 14, 79-83. doi:10.1089/cyber.2009.0411
- Jackson, L. A., Zhao, Y., Witt, E. A., Fitzgerald, H. E., von Eye, A., & Harold, R. (2009). Self-concept, self-esteem, gender, race, and information technology use. *Cyberpsychology and Behavior*, 12, 437-440. doi:10.1089=cpb.2008.0286
- Leary, M. R., & Downs, D. L. (1995). Interpersonal functions of the self-esteem motive: The self-esteem system as a sociometer. *Efficacy, Agency, and Self-Esteem*, 5, 123-144. doi:10.1207/s15327965pli1403&4\_15
- Lee, J. E. R., Moore, D. C., Park, E. A., & Park S. G. (2012). Who wants to be "friend-rich"? Social compensatory friending on Facebook and the moderating role of public self-consciousness. *Computers in Human Behavior*, 28, 1036-1043.  
doi:10.1016/j.chb.2012.01.006
- Mehdizadeh, S. (2010). Self-presentation 2.0: Narcissism and self-esteem on Facebook. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 13, 357-364.  
doi:10.1089/cyber.2009.0257
- Nadkarni, A., & Hofmann, S. G. (2012). Why do people use Facebook? *Personality and Individual Differences*, 52, 243-249. doi:10.1016/j.paid.2011.11.007
- Patchin, J. W., & Hinduja, S. (2010). Cyberbullying and Self-Esteem. *Journal of School Health*, 80, 614-621. doi:10.1111/j.1746-1561.2010.00548.x

- Rosenberg, M. (1965). *Society and the Adolescent Self-Image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosenberg, M., Schooler, C., Schoenbach, C., & Rosenberg, F. (1995). Global self-esteem and specific self-esteem: Different concepts, different outcomes. *American Sociological Review*, *8*, 141-156. doi:10.2307/2096350
- Shaw, L. H., & Gant, L. M. (2002). In defense of the internet: The relationship between internet communication and depression, loneliness, self-esteem, and perceived social support. *Cyberpsychology and Behavior*, *5*, 157-171. doi:10.1089/109493102753770552
- Sleijpen, G. (2011). Nederlandse jongeren zeer actief op sociale netwerken. *Centraal bureau voor de statistiek*. Retrieved from <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/vrije-tijd-cultuur/publicaties/artikelen/archief/2011/2011-3296-wm.htm>
- Sorensen, M. J. (2006) *Breaking the Chain of Low Self-Esteem*. 1st ed. Sherwood, OR: Wolf Pub.
- Steinfeld, C., Ellison, N. B., & Lampe, C. (2008). Social capital, self-esteem, and use of online social network sites: A longitudinal analysis. *Journal of Applied Developmental Psychology*, *29*, 434-445. doi:10.1016/j.appdev.2008.07.002
- Valkenburg, P. M., & Peter, J. (2011). Online communication among adolescents: An integrated model of its attraction, opportunities, and risks. *Journal of Adolescent Health*, *48*, 121-127. doi:10.1016/j.jadohealth.2010.08.020
- Valkenburg, P. M., Peter, J., & Schouten, A. P. (2006). Friend networking sites and their relationship to adolescents' well-being and social self-esteem. *Cyberpsychology & Behavior*, *9*, 584-590. doi:10.1089/cpb.2006.9.584
- Van Uden-Kraan, C. F., Drossaert, C. H. C., Taal, E., Seydel, E. R., & van de Laar, M. A. F. J. (2009). Participation in online patient supportgroups endorses patients' empowerment. *Patient Education & Counseling*, *74*, 61-69. doi:10.1016/j.pec.2008.07.044
- Walther, J. B. (2007). Selective self-presentation in computer-mediated communication: Hyperpersonal dimensions of technology, language, and cognition. *Computers in Human Behavior*, *23*, 2538-2557. doi:10.1016/j.chb.2006.05.002
- Winter, S., Neubaum, G., Eimler, S. C., Gordon, V., Theil, J., Herrmann, J., ... Krämer, N. C. (2014). Another brick in the Facebook wall – How personality traits relate to the content of status updates. *Computers in Human Behavior*, *34*, 194-202. doi:10.1016/j.chb.2014.01.048
- Zywica, J., & Danowski, J. (2008). The faces of Facebookers: Investigating the social enhancement and social compensation hypotheses; predicting Facebook™ and offline popularity from sociability and self-esteem, and mapping the meanings of

popularity with semantic networks. *Journal of Computer-Mediated Communication*,  
14, 1-34. doi:10.1111/j.1083-6101.2008.01429.x